

Verslag uitzending Bawku februari 2013 Alex van der Horst

Algemeen

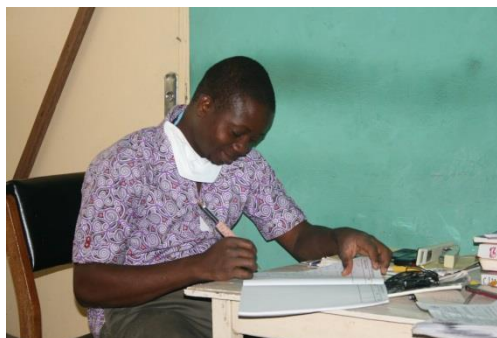
De reis en het verblijf samen met Gera en Jan Kroeze en Carolien Vervoort waren voorspoedig en prettig. Ahmed, onze chauffeur, kent zijn vak en de maaltijden van Vida waren als vanouds voortreffelijk. In het questhouse was de koelkast out of order en aan housekeeper Joyce moest regelmatig energie worden toegevoegd om ons te blijven voorzien in wat zoal minimaal nodig is.

Team

Het was prettig dat tijdens deze uitzending telefonische en e-mail-ondersteuning aanwezig was in de personen van Wim Leenstra en Herma van Vliet.

Het tandheelkunde-team in Bawku bestaat uit Azara Mumuni, Evelyn Ayariga en Iddi Yakubu. Verder zijn er twee rotational nurses, die omloop- en administratieve werkzaamheden verrichten. Aangezien Evelyn en Iddi ook om beurten taken op de OPD verrichten, zijn zij beurtelings hoofd van de dental dept.

Inclusief de uitgezondene en patiënten met soms begeleiding was het een levendige maar soms overvolle tandartskamer.

Opvallend is de relatief grotere kennis van mond- en gebits-problematiek van de jongere generatie in het team. Tandplaque gerelateerde etiologie, slijtage- differentiaal-diagnostiek en ontstekingsverschijnselen zijn relatief goed bekend. De presentie en leer-attitude zijn hoog. Met enthousiasme en veel humor stond men open voor de impliciete en expliciete leermomenten. Gezien de kleine omvang van het team en de intensieve contact-momenten heb ik de drie teamleden elk in de privé situatie bezocht. Saillant is vooral het feit dat Iddi Yakubu buiten werktijd een toegewijd hulpverlener is in zijn woonomgeving en als general medical assistent een private kliniek voert samen met enkele compagnons.

De organisatorische en logistieke kant in de dental dept. is, evenals in het hele ziekenhuis in Bawku, een zeer zwak punt. Materialen en instrumenten liggen ongeordend door elkaar, verbruiksmaterialen als anaesthesie-carpules en onderzoekshandschoenen zijn er niet of te

laat besteld. Er is een grote mate van inertie met betrekking tot gedelegeerde verantwoordelijkheden op dit punt. Als iets er niet is en de apotheker heeft het ook niet, dan laat men het er bij. Zaken als extractie-instrumentarium zijn wel goed geordend dank zij de gelabelde sterilisatiedozen.

De laden en de voorraadkast zijn opnieuw geordend, ingericht en gelabeld. Er is veel aandacht besteed aan bespreking en uitleg van de praktische logica van ordening en handelingsprocessen. Het is leuk om te zien dat de interesse hiervoor groot is, maar het is vermoeiend en teleurstellend dat de automatisering er van vrijwel achterwege blijft. Mijn eigen attitude hieromtrent schommelt tussen ongeduld, vertaald in directief optreden en berusting, vertaald in de gedachte: " this is Africa".

Een meegebrachte laptop bevatte helaas niet de gewenste windows-versie en de dvd-drive bleek niet te werken. Iddi probeert e.e.a. aan de praat te krijgen met behulp van anderen.

Tandheelkunde

Er zijn tijdens de uitzending 177 patiënten gezien. Ongeveer 10 procent kwam expliciet voor de "white doctor". De consulten en behandelingen waren even zo vele momenten van observatie en overdracht. 90 procent van de patiënt-contacten is door het team uitgevoerd onder overleg en evaluatie met mij.

De consulten en behandelingen betroffen in het overgrote deel van de gevallen odontogene ontstekingen. Er is weer veel geëxtraheerd, over mondhygiëne geadviseerd en tandsteen verwijderd. Door mij zijn 4 ART behandelingen uitgevoerd als klinische instructie en 2 endodontische behandelingen van frontelementen met composiet hoekopbouw bij jonge mensen.

Eenmaal ben ik door Jan Kroeze verzocht op de male surgical ward een patiënt te zien met een extreme uitbreiding van een odontogene ontsteking. Deze is na een intraveneuze AB-medicatie na enkele dagen op de dental clinic behandeld d.m.v. extractie van een verstandskies met pusdrainage.

Expliciete leer-onderwerpen waren:

-ART preklinische uitleg, instructie en oefening op ingegipste elementen. De klinische organisatie en handelingsvolgorde. Met name vanwege dit laatste is men op dit punt zelfstandig net in staat een ART behandeling in bepaalde omstandigheden uit te voeren. Hier zal nog veel coaching nodig zijn. Het is een methode die veel toevoegt aan de waarde van de dental dept.

-Het gebruik van roterend instrumentarium. Alleen Iddi (i.v.m. stage-ervaring) is in staat dit te hanteren. Veel nadruk op vinger-afsteuning is gegeven. Afgesproken is dat hij dit vooralsnog alleen toepast voor beslijpen en polijsten. Aan endodontische behandelingen is men nog lang niet toe.

-Het (niet) voorschrijven van Antibiotica. Indicatiestelling en medicatie-keuze.

-Het algemene proces van anamnese, diagnose, tot en met therapie en nazorg is besproken met veel aandacht voor de communicatieve aspecten.

-Indicatiestelling en uitvoering van hechtingen is besproken en geoefend.

Voor de meeste van deze onderwerpen zijn steekwoord-bestanden gemaakt en geprint.

Materieel

Er is een lijst opgesteld van alle in de kliniek en in de container aanwezige units, lampen, rand- en reserve- apparatuur, met een korte beschrijving van de functionele staat.

Alle aanwezige materialen zijn geïnventariseerd en geordend.

Alle leidingwerk is gefotografeerd.

Tezamen met Pascal zijn enkele reparaties uitgevoerd:

-de lampen in de dental clinic zijn vervangen

-de ultrasoon tandsteenverwijderaar is aan de water-input zijde van een nieuwe slang voorzien.

-de röntgen-timer is gerepareerd.

-Het ultrasoon reinigingsapparaat is nagezien, schoongemaakt en weer in gebruik genomen.

-Het aqua-demi apparaat is nagezien en weer gebruiksklaar gemaakt.

-tijdens mijn verblijf raakte de autoclaaf in onbruik door verkeerde bediening van de timerknop. Pascal probeert deze te vervangen, maar moet aan onderdelen komen. Dit lijkt lang te gaan duren met weinig kans van slagen. Er kan wel gebruik worden gemaakt van de autoclaaf door zelf te timen. Dit heeft een groot risico van vergeten en verbranden. Dit apparaat staat in en wordt samen met de SOA-dept. gebruikt. Afgesproken is dat er alleen

gebruik van mag worden gemaakt door "Saturday" die daar werkt en er bij moet blijven als hij aanstaat. Vervanging heeft voorkeur.

-in verband hiermee is de good old pressure cooker weer in gebruik genomen. De ontluchting is nagezien en de afsluitring gecontroleerd. Het gebruik is omslachtig, maar werkbaar en afdoende.

Garu.

Ik heb 3 gesprekken gevoerd i.v.m. de stagnatie in Garu.

1. Met John Abugri die onze brief hierover niet heeft gelezen. Hem is nogmaals duidelijk gemaakt dat het gaat om een "easy set-up" en dat eigenlijk alle middelen aanwezig zijn, alleen niet een beschikbare ruimte van 3x4m. Hij gaf te kennen dat er in Garu van alles speelt, waardoor het er nog niet van is gekomen.
2. Samen met Winpini met beatrice Ateorno, presbyteriaanse primary health. Ook zij gaf uitleg over complicaties en sprak haar spijt uit dat het nog niet gelukt was. Ze zag wel mogelijkheden, die in de staf besproken zijn. Ook daar is niets uitgekomen.
3. Met Isaac Baba, die in augustus na zijn retirement in Garu gaat werken. Volgens hem is alles duidelijk en goed te realiseren, maar er is simpelweg een "lack of commitment". Hij heeft beloofd dat wanneer hij eenmaal daar is zich zal inzetten voor de zaak. Gezien de gang van zaken tot nu toe is het raadzaam dit af te wachten en niet op initiatieven van anderen te rekenen.

Overig

Ik heb een bezoek gebracht aan de presby-school om te kijken of er belangstelling is voor het project 'fit for school': een programma voor o.a. hand- en tand- hygiëne. Dit soort contacten moeten nog verder verkend worden. Het zingen van een "tandenpoetslied" met 120 kinderen is op zijn minst leuk en memorabel.

Uitstaande beloftes

De beloftes van het management die in de vorige twee jaren ook zijn gedaan:
nieuwe werkbladen (reeds opgemeten door de timmerman)
nieuwe vloer (reeds opgemeten door Pascal)
zijn niet uitgevoerd.

Ik heb nogmaals het belang en de urgentie m.b.t. veiligheid en preventie van besmetting aangegeven. (tevens schriftelijk via e-mail) met Samuel Kofi, Cosmas Beyno en John Abugri. Beide laatsten hebben wederom beloofd dat dit opnieuw in hun aandacht is. De onveilige entree van het gebouwtje is hier aan toegevoegd.

Conclusies.

De uitzending is zeer geslaagd en nuttig geweest. Er is veel enthousiasme en bereidheid om te leren. Door jaarlijks aanwezig te zijn houden we een dental clinic draaiend, waarvan anders de kwaliteit zou verlopen en de zorg in gevaar zou komen. Dit feit alleen al is voldoende om onze jaarlijkse uitzendingen te legitimeren en de status quo te handhaven. De mogelijkheden en de interesse van het team, met name in de persoon van Iddi worden daarmee niet voldoende verder ontwikkeld. Om dit te stimuleren (op gebied van diagnose en uitvoering van o.a. ART, endodontie frontelementen, gebruik van composietmaterialen etc) zou een tweede uitzending wenselijk kunnen zijn. Azara, Evelyn en Iddi hebben aangegeven ons graag 2x per jaar te zien. De haalbaarheid hiervan is nog onduidelijk en moet worden onderzocht.

Andere mogelijkheid om contact te hebben is

-Het gebruik van e-mail. Een laptop met Engelstalige windows ter beschikking stellen aan de key-person, in dit geval Iddi, zal heel nuttig en werkbaar zijn.

02 april 2013 Alex van der Horst